

444

**BLUNDERS DIE
DE GESCHIEDENIS
(BIJNA) HEBBEN
VERANDERD**

Herman Boel

444

**BLUNDERS DIE
DE GESCHIEDENIS
(BIJNA) HEBBEN
VERANDERD**

-
- ✦ De ontdekking van het chocoladekoekje ✦
 - ✦ Hoe een gemiste afslag WO I ontketende ✦
 - ✦ Waarom je een schilderij beter niet zelf restaureert ✦
-

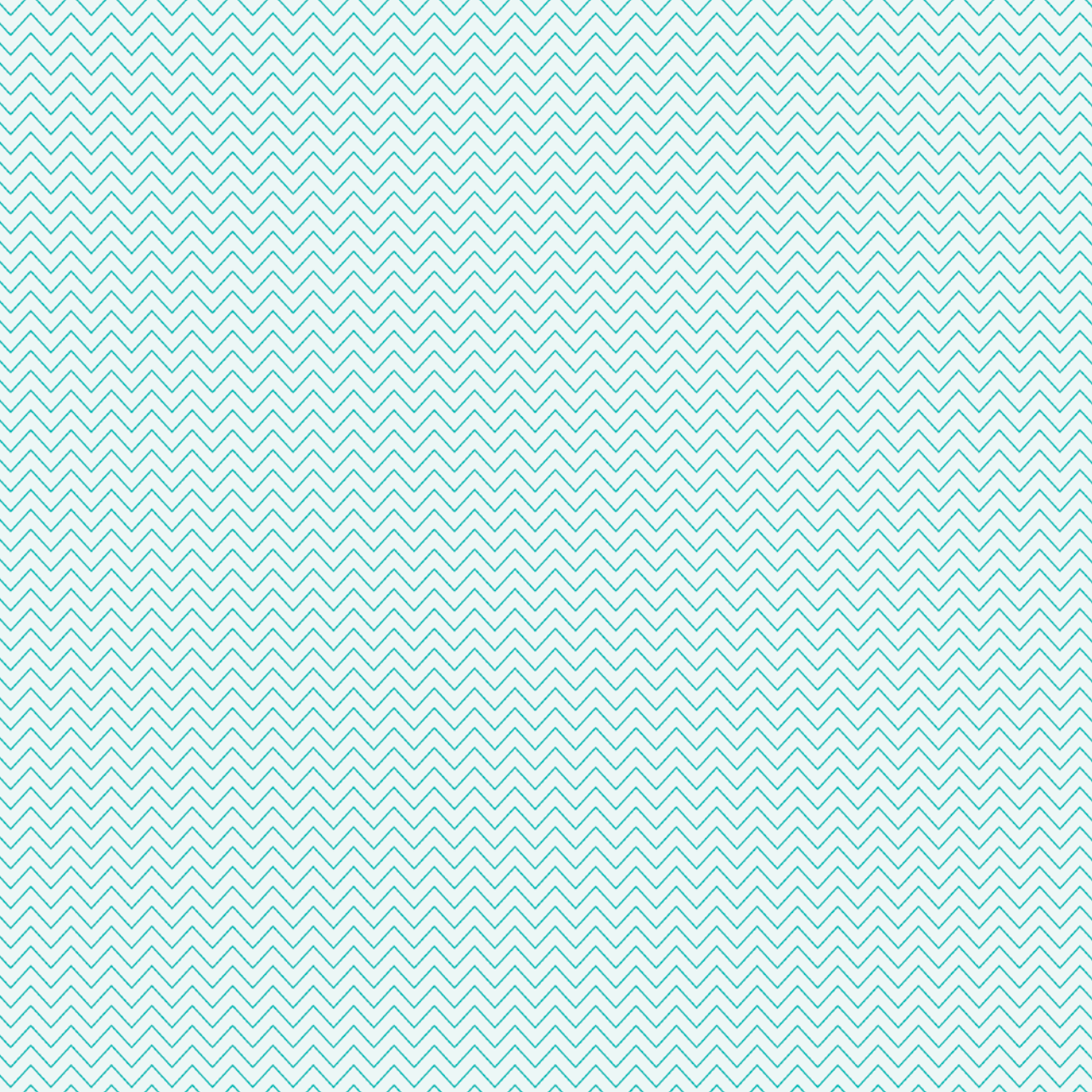

LANNOO

INHOUD

Woord vooraf 7

1. Lekker blunders 9
2. Oorlogszuchtige blunders 15
3. Taalblunders 49
4. Wetenschapsblunders 67
5. Medische blunders 79
6. Technische blunders 93
7. Pijnlijke blunders 125
8. Politieke blunders 165
9. Politie- en dievenblunders 175
10. Bijna-blunders 183
11. Sportieve blunders 191
12. Dure blunders 209
13. Marketingblunders 235

WOORD VOORAF

Menselijke dwaasheid en de bijbehorende menselijke blunders zijn van alle tijden. Volgens Carlo M. Cipolla, Italiaans emeritus professor aan de universiteit van Berkeley, zijn er vijf basiswetten van menselijke dwaasheid:

1. **Eerste wet: we onderschatten voortdurend het aantal dwaze mensen.** Hoeveel dwaze mensen we ook denken dat er zijn, er zijn er in werkelijkheid altijd meer.
2. **Tweede wet: de kans dat iemand dwaas is, is onafhankelijk van alle andere kenmerken van die persoon.** Iedereen – arm of rijk, intelligent of minder intelligent – begaat blunders, maar de een net iets meer dan de ander.
3. **Derde wet: dwaze mensen brengen een ander mens of een groep mensen schade toe zonder enig voordeel voor zichzelf, of zelfs met schade voor zichzelf tot gevolg.**
4. **Vierde wet: niet-dwaze mensen onderschatten de beschadigende kracht van dwaze mensen. Ze vergeten voortdurend dat zich ophouden met dwaze mensen kan leiden tot zwaar betaalde fouten.** Niet-dwaze mensen zijn dus soms ook een beetje dwaas.
5. **Vijfde wet: dwaze mensen zijn de gevaarlijkste mensen die er zijn.** Dwaze mensen zijn onvoorspelbaar en dus gevaarlijk.

Kortom: er wordt heel wat geblunderd in onze wereld. Maar dat hoeft niet altijd slecht af te lopen. Wanhoop dus niet als u ooit eens een ernstige misser begaat. Dit boek laat zien tot wat voor blunders mensen allemaal in staat zijn. Maak uw borst maar nat: er komt een hele berg dwaasheden, vergissingen, blunders en misverstanden aan bod. Veel leesplezier!

Herman Boel

“Ik drink veertien
flessen alcohol per dag,
maar ben nooit echt zat.”

Frans acteur Gérard Depardieu die uitlegt hoe hij zijn dag
met drank doorkomt zonder stomdronken te zijn

1. LEKKERE BLUNDERS

1 Chocoladekoekje maakt brokken

In 1930 heeft de Amerikaanse Ruth Graves Wakefield samen met haar echtgenoot een herberg in Massachusetts. Ruth wil voor haar gasten chocoladekoekjes maken, maar heeft geen bakkerschokolade in huis.

Ze heeft wel een blok Nestlé-chocolade liggen en breekt dat in kleine stukjes. Ze gaat ervan uit dat de chocolade zal smelten en zich over het hele koekje zal verspreiden, zoals gebruikelijk bij chocoladekoekjes. Maar dat gebeurt niet. De chocoladestukjes behouden hun vorm en smelten niet. Dat resulteert in koekjes met stukjes chocolade erin en erop. De gasten vinden dat ze nog veel beter smaken dan de koekjes die ze gewend zijn.

Ruth noemt haar uitvinding Chocolate Crunch Cookie en publiceert haar recept in diverse lokale en regionale kranten. Maar pas als het recept in een landelijk radioprogramma aan bod komt, wordt het koekje echt een succes.

2 Klant is koning

In 1853 serveert kok George Crum een klant aardappelschijfjes. Crum is er met zijn hoofd niet goed bij en de klant is zeer ontevreden met het resultaat: de schijfjes waren dik, klef en nogal smakeloos. Volgens de klant heeft Crum enorm geblunderd.

Crum voelt zich erg beledigd door deze ontevreden klant. Hij snijdt uiterst dunne aardappelschijfjes, bakt ze goed tot ze heel droog zijn en brengt ze op smaak met zout. Tot zijn grote verbazing vindt de klant ze overheerlijk. De aardappelchips waren geboren.

3 Coke op de zwarte markt

In 1985 blijkt uit blinde tests dat mensen de smaak van nieuwe concurrent Pepsi verkiezen boven die van Coca-Cola. Coca-Cola besluit daarop het recept van zijn cola aan te passen en op de markt te brengen onder de naam New Coke. Maar het grote publiek wil er niets van weten en hamstert de oude cola massaal. Op de zwarte markt haalt de oude cola woekerprijzen. De mensen willen duidelijk het klassieke drankje, waarvan het recept achter slot en grendel zit. Coca-Cola ziet zijn blunder in en haalt New Coke van de markt. Om de consumenten duidelijk te maken dat het wel degelijk om het klassieke product gaat, wordt het Coca-Cola Classic genoemd. Met succes: de verkoop trekt opnieuw aan.

4 Geneesmiddel wordt populairste drank ter wereld

John Pemberton loopt in 1865 ernstig verwondingen op in de Amerikaanse Burgeroorlog. Zoals veel andere gewonden raakt hij verslaafd aan morfine, een pijnstillend middel.

Als chemicus is Pemberton uitermate geïnteresseerd in Vin Mariani, een drankje van de Frans-Corsicaanse chemicus Angelo Mariani. Mariani heeft van de Italiaanse neuroloog Paolo Mantegazza gehoord dat de inboorlingen in Zuid-Amerika cocabladeren voor allerlei geneeskrachtige doeleinden gebruiken, en hij maakt zijn drankje dan ook met cocabladeren. Bordeauxwijn is het lokale ingrediënt dat de Frans-Corsicaan toevoegt. Zijn drank wordt heel populair en valt in de smaak bij veel Europese staatshoofden.

Pemberton probeert een eigen versie van Vin Mariani te maken. Na talloze tests brengt hij een drank op de markt die bestaat uit alcohol, coca, kolanoot en damiana. Hij noemt de drank Pemberton's French Wine Coca. Als in 1885 het verbod op alcohol strikter wordt, zoekt Pemberton een niet-alcoholisch alternatief. Hij gebruikt uiteindelijk siroop op basis van rietsuiker, extracten van colabladeren en kolanoten en verdunt dat mengsel met water en koelt het met ijsblokjes. Het drankje slaat aan, maar wordt pas in grote hoeveelheden verkocht als marketinggenie Asa Candler het eigendomsrecht erop verkrijgt en in 1893 Coca-Cola registreert. In maart 1894 wordt de drank voor het eerst in flessen verkocht.

5 Bloedrode peper

Op bezoek bij de Amerikaanse talkshowpresentatrice Ellen DeGeneres wil de bekende Britse televisiekok Gordon Ramsay demonstreren hoe je voorkomt dat je jezelf snijdt tijdens het koken.

De bekende culinaire brulaap volgt zijn eigen raad echter niet op... en snijdt zich in zijn vinger. Om zijn – helaas alleen spreekwoordelijke – vel te redden voegt hij er nog aan toe ‘dat hij gelukkig met een rode peper bezig is, want dan zie je het bloed niet’. Smakelijk!

6 IJshoorntjes dankzij bordtekort

Tijdens de wereldtentoonstelling van 1904 in het Amerikaanse St. Louis verkoopt Ernest Hamwi Syrisch gebak. Vlak bij hem verkoopt een venter ijs, maar die heeft door een blunder te weinig bordjes om het ijs op te kunnen dienen.

Om de ijsventer te helpen rolt Hamwi wat deeg tot een hoorntje, waarin de venter zijn ijs kan scheppen. Het ijshoorntje is geboren.

Hamwi is niet de enige die op dat idee komt. Eerder in datzelfde jaar heeft de Italiaanse immigrant Italo Marchiony al een patent genomen op de vervaardiging van roomijshoorntjes.

7 Politicus walgt van eigen wijn

Diverse Vlaamse politici gaan op leeftijd de wijnboertoer op. Dit geldt ook voor Rik Daems, in een ver verleden nog minister van Telecommunicatie, die zelf wijn verbouwt.

Als het Vlaamse consumentenmagazine *Test-Aankoop* in 2000 schrijft dat de Belgische wijnen nergens op lijken, wordt wijnboer Rik Daems in een praatshow uitgenodigd om dat na te gaan. Hij wordt aan een wijntest onderworpen en proeft vier wijnen blind.

De minister slaagt er niet alleen in zijn eigen wijn niet te herkennen, hij vindt die ook nog rotslecht. Niet meteen schitterende reclame voor de eigen wijn.

8 Overdosis thee

Het verhaal gaat dat Chinese keizer Shen Nung op een dag in het jaar 2696 v.Chr. water kookt omdat hij heel erg op hygiëne gesteld is. Hij doet dat in de openlucht en merkt dat enkele bladeren van de cameliaplant in het water zijn gevallen. Als hij het mengsel van water en bladeren proeft, vindt hij het heerlijk en verfrissend. De eerste thee is een feit.

Nung legt zich helemaal toe op thee en proeft in totaal 365 kruiden met water. Hij schrijft er een verhandeling over die door ontelbare generaties artsen wordt overgenomen.

Ironisch genoeg wordt zijn eigen thee Nung fataal. Hij heeft zo veel kruiden tot zich genomen dat hij sterft aan een overdosis.

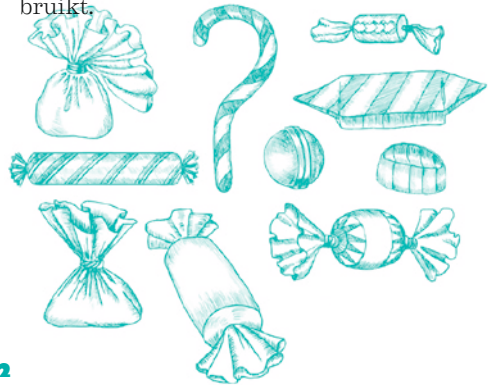
Of deze legende echt waar is, blijft uiteraard de vraag. Er zijn nog meer legenden die de ronde doen over het ontstaan van thee, maar deze is ongetwijfeld de leukste en wordt het meest verspreid.

9 Aan de vingers blijven kleven

In 1879 onderzoekt de Russische chemicus Constantin Fahlberg de oxidatie van o-toluenesulfonamide. Het is zijn bedoeling om een vervanging voor koolteer te vinden.

Op een avond gaat hij zo in zijn werk op dat hij na afloop zijn handen vergeet te wassen – een grote flater voor een chemicus. Als hij thuiskomt en aan het avondeten begint, merkt hij dat alles wat hij heeft aangeraakt veel zoeter smaakt dan anders. Zelfs het water dat hij drinkt, heeft een heerlijk zoete smaak.

Fahlberg gaat terug naar zijn laboratorium en vindt waar de zoete smaak door wordt veroorzaakt. Hij heeft een stof ontdekt die zoeter is dan suiker. Hij noemt de stof sacharine. Sacharine wordt een groot succes en wordt nog steeds op talloze manieren gebruikt.

10 Appeltaart op zijn kop

Aan het einde van de negentiende eeuw verdienen de zussen Tatin uit het Franse Lamotte-Beuvron de kost met het bakken van taarten. De bekendste taart die ze maken, is de Tarte Tatin, een lekkere appeltaart, die door een blunder van een van de zussen puur toevallig wordt gemaakt.

Van de blunder bestaan minstens drie versies. De eerste versie zegt dat een van de zussen de taart laat vallen en hem daarom omgekeerd in de oven zet. In de tweede versie vergeet de zus bij een van de taarten om eerst deeg in de bakvorm te doen en legt ze daarom het deeg boven op de appels. Volgens versie drie ten slotte, is de taart aan de onderkant enigszins aangebakken en wordt daarom omgekeerd geserveerd.

Hoe het ook zij: het resultaat is een lekker knapperige taartbodemp met zachte appels en overheerlijke karamel.

11 De tanden breken op diepvriesmaaltijden

Colgate is een bekend tandpastamerk dat succesvol aan massamarketing doet. Maar soms begaat het merk een blunder. Zo besluit het om zich niet tot tandpasta te beperken, maar ook de markt van diepvriesmaaltijden te betreden. Dat idee is op zich niet slecht. De doelgroep bestaat uit vrijgezellen en weduwen/weduwnaars die zich bewust zijn van hun eten, graag tijdschriften lezen en in de auto naar de radio luisteren. Met voldoende reclame zullen die mensen zeker voor de gezonde maaltijd van Colgate kiezen.

Colgate staat er niet bij stil dat hun eigen naam hun de das zal omdoen. Wie de naam Colgate op een verpakking ziet staan, denkt immers niet alleen aan tandpasta maar ook aan tandpastasmaak. Gevolg: niemand koopt de maaltijden – een enorme strop voor het merk.

“Onderbreek nooit je
vijand wanneer hij
een blunder aan het
begaan is.”

(Napoleon Bonaparte)

2. OORLOGSZUCHTIGE BLUNDERS

12 Open poort leidt tot verovering

De verovering van Constantinopel door het Ottomaanse Rijk in 1453 wordt door geschiedkundigen als een keerpunt in onze geschiedenis beschouwd. Sommigen noemen die verovering het einde van het Romeinse Rijk en anderen beschouwen haar als het einde van de middeleeuwen. Wellicht had de nederlaag van het Byzantijnse Rijk echter kunnen worden voorkomen als men één poort niet had opengelaten.

Vóór deze flater maakt het Byzantijnse Rijk een goede kans om de oorlog te winnen. De Turken belegeren de stad al een tijdje, maar worden keer op keer teruggedrongen. Op zekere dag merken de Turken dat de Kerkoporta, de noordelijke poort, open is. De Turken buiten dit uit en stormen de stad in om andere poorten te openen. De Byzantijnse nederlaag kan niet meer worden voorkomen.

13 Sakkerse Saksen

In 440 denkt de Britse koning Vortigern dat hij dé oplossing heeft gevonden om de plunderende Picten en Schotten tegen te houden. Hij zal de verdediging van zijn land uitbesteden aan de oorlogszuchtigere Saksen, Angelen en hun bondgenoten. Maar deze beslissing blijkt verkeerd uit te pakken.

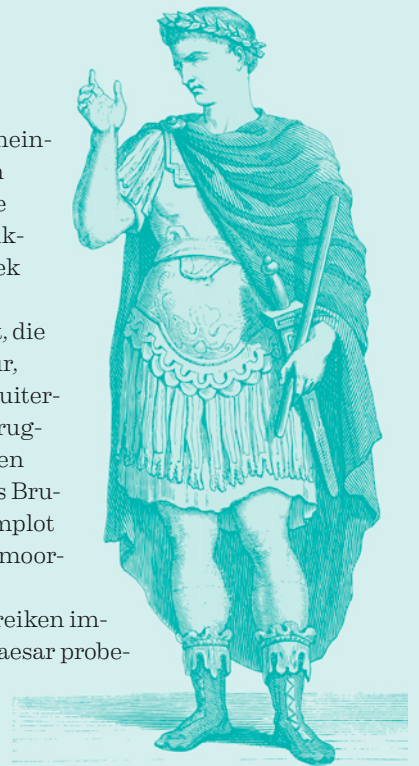
Zodra de Saksen aankomen, ontdekken ze dat zij de enige krijgers in het land zijn en ze besluiten het land zelf in te nemen. In de daaropvolgende eeuw wordt het hulpeloze Engeland overspoeld door tienduizenden Saksen en hun bondgenoten. Na nauwelijks tweehonderd jaar staan de Britse Eilanden nagenoeg helemaal onder Saksisch bewind en dat zal zo blijven tot de Noormannen in 1066 een einde maken aan de Saksische overheersing.

14 Caesar doden om de republiek te redden

Julius Caesar staat bekend als een van de figuren in de Romeinse geschiedenis. Dat komt niet door zijn militaire successen (hoewel die belangrijk zijn, met name de overwinning op de Galliërs). Caesar verovert zijn plaats in de geschiedenis dankzij zijn hoofdrol in de omvorming van de Romeinse republiek naar een keizerrijk.

Caesar heeft het namelijk niet zo begrepen op de senaat, die het beleid van Rome uitstippelt. Hij installeert een dictatuur, waarin hij het alleen voor het zeggen heeft. Dat levert hem uiteraard de nodige vijanden op, die niets liever willen dan de terugkeer van de republiek. Sommigen, zoals Pompeius, bestrijden Caesar openlijk en verklaren hem de oorlog. Anderen, zoals Brutus, geven de voorkeur aan verraad. Uiteindelijk zien de complot smedende senatoren geen andere uitweg dan Caesar te vermoorden om hun geliefde republiek te redden.

De moord blijkt een kolossale blunder. De senatoren bereiken immers het tegenovergestelde van wat ze willen. Hoewel ze Caesar proberen af te schilderen als een wrede, ambitieuze tiran, is de keizer heel geliefd bij de lagere en de middenklasse. Door die foute inschatting breekt er een burgeroorlog uit, die uiteindelijk leidt tot een triumviraat met Marcus Antonius (de trouwe bondgenoot van Caesar), Marcus Lepidus (een van Caesars generaals) en Octavius (Caesars geadopteerde erfgenaam). De alliantie duurt niet lang en na een nieuwe reeks oorlogen trekt Octavius aan het langste eind. Hij verandert zijn naam in Augustus en wordt de eerste keizer van het nieuwe Romeinse keizerrijk.

15 Te lang in Stalingrad

De slag om Stalingrad staat bekend als de strijd die de Duitsers de overwinning in WO II kost. Hitlers fout is dat hij ontzettend graag de olierijke Kaukasus in handen wil krijgen. Hij wordt in de zomer van 1942 echter door Sovjetleider Jozef Stalin, die andere massamoordenaar, tot staan gebracht aan de oevers van de Wolga.

Na maanden vechten zijn er honderdduizenden slachtoffers aan weerszijden. Stalingrad is platgebombardeerd en Hitlers man ter plaatse, veldmaarschalk von Paulus, is volledig omcirkeld door de vijand. In februari 1943 kan de veldmaarschalk niet anders dan zich met meer dan een kwart miljoen Duitse soldaten overgeven.

Als Hitler zijn manschappen enkele maanden eerder had teruggetrokken, toen duidelijk werd dat de overwinning niet voor het grijpen lag, dan zou dit de Duitse nederlaag ongetwijfeld met maanden en misschien zelfs jaren vertraagd hebben.

16 Alexander de Grote blunderaar

Alexander de Grote is zonder twijfel een van de grootste veroveraars in de geschiedenis. Hoewel hij pas 32 is als hij sterft, heeft hij een van de grootste rijken ooit gebouwd.

Alexander is echter zo zeker van zijn overwinningen dat hij nooit een opvolger benoemt. Een enorme flater, want als hij onverwacht vroeg sterft, vervalt zijn rijk in chaos.

Tijdens zijn leven laat Alexander de meesten van zijn Macedonische generaals trouwen met Perzische edelvrouwen uit Susa om op die manier de twee culturen te verzoenen. Maar na zijn dood worden de meeste van deze huwelijken ontbonden, wat de kloof tussen de Macedonische en de Perzische regio's van zijn rijk vergroot. Bovendien zorgt zijn dood ervoor dat talloze familieleden, vrienden en generaals – samen de *Diadochi* (opvolgers) – de troon opeisen.

Dit leidt tot de Diadochi-oorlogen, een reeks conflicten die moet uitwijzen wie de rechtmatige troonopvolger is. Na veertig jaar oorlog krijgt Alexanders zoon dat recht, maar dan is het ooit zo machtige rijk al in vieren opgedeeld: Macedonië, het ptolemische koninkrijk in Egypte, het koninkrijk Pergamon en het Seleucidische Rijk.

17 Sollen met Genghis Khan

Tussen de elfde en de dertiende eeuw regeert de Khwarzamid-dynastie over Groot-Iran. In het begin van de dertiende eeuw ziet deze hoe in het oosten de Mongolen aan de macht komen. Al snel doen verhalen de ronde over de meedogenloosheid van de Mongolen.

Genghis Khan, leider van de Mongolen, vaardigt vijfhonderd mensen af naar Iran, niet om oorlog te voeren, maar om handelsrelaties te starten en mogelijk zelfs een alliantie te smeden. Maar in plaats van akkoord te gaan of zelfs beleefd te weigeren, houdt Inalchuq, gouverneur van de Iraanse dynastie, de hele karavaan gegijzeld.

Genghis Khan stuurt vervolgens zijn ambassadeurs naar sjah Mohammed II om uitleg te vragen over de acties van diens gouverneur. Maar ook de sjah begaat een blunder: in plaats van zich te verontschuldigen en zijn gouverneur op het matje te roepen, beveelt hij om een van de ambassadeurs te onthoofden en de hoofden van de andere ambassadeurs kaal te scheren, waarna ze worden teruggestuurd.

Khan ziet dit als een zware belediging en besluit zich te wreken. Eerst belegert hij de stad Otrar, waar hij Inalchuq gevangenneemt en executeert. In de twee daaropvolgende jaren maakt hij nog meer steden met de grond gelijk. Een kwart van de Perzische bevolking komt om, onder wie de meeste mannelijke volwassenen. De Perzische economie is volledig verwoest en de Mongolen zorgen ervoor dat de Perzen daar de eerste decennia niet van herstellen.

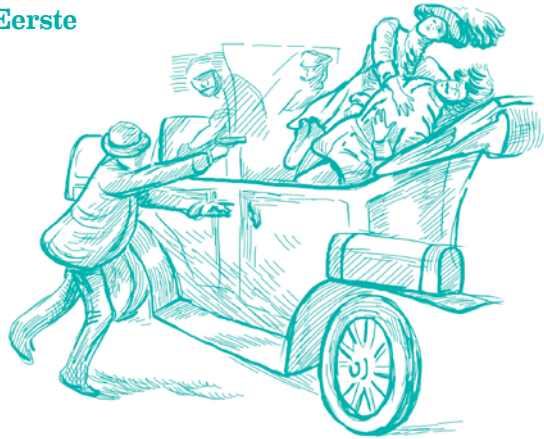

18 Verkeerde afslag leidt tot de Eerste Wereldoorlog

De moordaanslag op aartshertog Frans Ferdinand, prins van Hongarije, wordt algemeen beschouwd als de directe aanleiding voor het begin van de Eerste Wereldoorlog. Het Oostenrijks-Hongaarse Rijk gebruikt deze moord als het perfecte excuus om Servië de oorlog te verklaren. Beide landen hebben echter bondgenoten, die elkaar ook de oorlog verklaren, zodat Europa in twee oorlogvoerende delen wordt gesplitst: de centrale machten en de Entente.

Dat had allemaal kunnen worden voorkomen als Ferdinand die dag niet was vermoord. Hij bezoekt Sarajevo in Servië op 28 juni. Die dag is van groot belang voor de Serviërs omdat dan de Eerste Slag van Kosovo wordt herdacht. De nationalistenvinden het onaanvaardbaar dat een Oostenrijkse hoogwaardigheidsbekleeder juist op die dag zijn macht komt laten zien en een groep van zes mensen smeedt het plan om hem te doden.

Een van hen probeert de auto van de aartshertog te vernietigen met een bom. Deze aanslag mislukt omdat de bom van de auto valt. Enkele voetgangers raken gewond, maar de aartshertog en zijn vrouw blijven ongedeerd. Later die dag wil de aartshertog deze gewonden bezoeken. Onderweg neemt zijn auto een verkeerde afslag, waardoor hij naast Gavrilo Princip, een van de zes moordenaars, komt te rijden. Princip kan zijn geluk niet op, haalt snel de revolver uit zijn binnenzak en vuurt twee schoten af op de aartshertog en zijn vrouw voordat hij door omstanders kan worden overmeesterd. Ferdinand sterft op weg naar het ziekenhuis en nauwelijks een maand later begint de Eerste Wereldoorlog.

19

De koning die een slaaf gelooft

Koning Xerxes van Perzië wil de heerschappij over de toenmalige westerse wereld en besluit om het kleinere, maar bedreigende Griekenland te veroveren. Xerxes verovert Athene met gemak, aangezien de meeste mannen van de stad actief zijn in het Griekse zeeleger.

De Griekse zeemacht onder leiding van Themistocles verzamelt zich in de Golf van Salamina. Xerxes heeft slechts één zorg: de Griekse vloot mag zich niet terugtrekken naar de andere kant van de Golf. Daarom blokkeert een enorme hoeveelheid schepen een mogelijke aftocht van de Grieken. Zelfs zonder die blokkade is de Perzische vloot nog drie keer zo groot als de Griekse.

Dan verschijnt de slaaf Sikinnos, de persoonlijke dienaar van Themistocles, op het toneel. Hij wil Xerxes spreken, die de slaaf uithoort over de Grieken. Xerxes verneemt dat de Griekse leiders het oneens zijn. De kans bestaat dat de strijders van Athene overlopen naar de Perzen, hopend op een belangrijke rol als Griekenland een deel van het Perzische Rijk zal worden. Bovendien staan de Grieken op het punt zich te verspreiden.

Op basis van die informatie wijzigt Xerxes zijn strategie en gaat in de aanval. Wat Xerxes echter niet weet, is dat Sikinnos niet de waarheid spreekt. De slaaf blijft Themistocles trouw en als beloning daarvoor zal hij een vrij man worden.

Het gevecht wordt een afslachting voor de Perzen. De snelle Griekse triremen kelderen de Perzische schepen, die in paniek hun formatie verbreken. De nederlaag betekent het begin van het einde voor het Perzische Rijk. Hoe het mogelijk is dat een wijze koning als Xerxes de woorden van een slaaf gelooft, blijft een mysterie, maar dit verhaal verandert wel de hele wereld. De democratische Griekse maatschappij blijft bestaan. Jaren later veroveren de Grieken onder Alexander de Grote zelfs het Perzische Rijk...